

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Pensionärsförbundens intresseorganisation rf

Eläkeliitto ry

Eläkeläiset ry

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Kansallinen senioriliitto ry

Kristillinen Eläkeliitto ry

Svenska pensionärsförbundet rf

Tavoitteet lähiajalle ja eduskuntavaaleihin 2011

Hyväksytty EETUn syyskokouksessa 9.12.2010

Tavoitteet lähiajalle ja eduskuntavaaleihin

Tällä hetkellä suomalaisista 17 prosenttia eli runsaat 900 000 on 65 vuotta täyttäneitä. Kymmenen vuoden kuluttua 65 vuotta täyttäneitä ennustetaan olevan 1,3 miljoonaa eli 23 prosenttia väestöstä. Ikääntyneiden osuus väestöstä kasvaa Suomessa EU-maista nopeimmin vuoteen 2030 asti.

Etenkin nyt eläkeiän saavuttavat ovat suurelta osin toimintakykyisiä, ja he voivat elää itsenäistä, aktiivista elämää ja nauttia yhä useammista terveistä ikävuosista. Hoivan tarve yleistyy vasta noin 80 vuoden iässä. Eliniän pidentyminen ja vanhimpien ikäluokkien voimakas kasvu tuottavat yhteiskunnalle suuria haasteita.

Huomisen kynnyksellä 2010 -tutkimuksen mukaan 55–79-vuotiaiden vastaajien mielestä suurimmat iäkkäiden ihmisten ongelmat tämän päivän Suomessa ovat eläkkeiden pienuus, sosiaali- ja terveyspalveluiden riittämättömyys ja yksinäisyys. Suurimmiksi ongelmiksi kymmenen vuoden kuluttua arvioidaan sosiaali- ja terveyspalveluiden riittämättömyys, eläkkeiden pienuus ja taloudelliset vaikeudet.

Eläkeläiset ovat merkittävä ja kasvava joukko suomalaisia, joiden osaamista ja työtä yhteiskunnan kehittämisen voimavarana ei tarpeeksi huomata eikä arvosteta. Ikääntyneet ovat monin tavoin tuottavia kansalaisia, he ovat kuluttajia ja veronmaksajia, ja heidän panoksensa muun muassa vapaaehtoistyössä ja läheisavussa on inhimillisesti ja taloudellisesti arvokas.

Lakisääteistä eläkejärjestelmää on vahvistettava

Suomen eläkejärjestelmä jakaantuu kahteen osaan, työeläkkeeseen ja kansaneläkkeeseen. Työeläkkeen tarkoitus on turvata saavutetun kulutustason kohtuullinen säilyminen vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perheenhuoltajan kuoleman varalta. Kansaneläke on osa perusturvaa. Se tarjoaa eläkeläisille vähimmäistoimeentulon ja täydentää pientä työeläkettä.

Vuonna 2009 Suomesta sai työ- tai kansaneläkettä yhteensä 1 443 200 henkilöä, kun mukaan luetaan perhe-eläkkeet, maatalouden erityiseläkkeet ja osa-aikaeläkkeet. Suomessa asuvia vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkettä ja maatalouden erityiseläkettä (omaa eläkettä) saavia henkilöitä oli 1 302 100 henkilöä. Puolet (51 %) heistä sai yksinomaan ansioeläkettä. Pienen ansioeläkkeen täydennykseksi kansaneläkettä sai heistä 43 prosenttia. Pelkällä kansaneläkkeellä eli kuusi prosenttia.

Maaliskuun alussa 2011 voimaan tulevan takuueläkkeen piiriin arvioidaan tulevan noin 120 000 kaikkein pienituloisinta eläkeläistä. Takuueläkkeen suuruus on 687 euroa kuukaudessa.

Lakisääteisen eläketurvan tulee edelleen kattaa koko väestön. Sen tulee taata kunnollinen toimeentulo ja elintaso kaikille.

Työeläkejärjestelmä perustuu yhteisvastuuseen. Yli sukupolvien ulottuva yhteisvastuullisuus voi toteutua vain jos siitä päättävät tahot kehittävät järjestelmää yhdessä sopien.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry edustaa jäsenjärjestöjensä kautta eläkeläisiä ja sillä on erittäin laajaa eläkeläisasioiden asiantuntemusta. Sille on annettava vakiintunut lausunnonantajan asema eläkejärjestelmää koskevassa päätöksenteossa.

Eläkkeensaajien toimeentulo on turvattava

Valtaosa suomalaisista eläkkeensaajista on pienituloisia, osa köyhiä. Nykyisen työeläkeindeksin (20 ansiotaso /80 elinkustannusten muutosten painoarvoa) takia pitkään eläkkeellä oleminen lisää pienituloisuutta ja köyhyyttä. Alle 1 200 euron kuukausieläkkeellä joutuu pärjäämään 705 500 suomalaista eläkkeensaajaa. Alle 1 000 eurolla sinnittelee runsaat 468 000 eläkkeensaajaa. Omaeläkkeensaajien kokonaiseläkkeen mediaani oli 1 149 euroa kuukaudessa.

Suomessa asuvien omaeläkettä saavien keskimääräinen kokonaiseläke oli vuoden 2009 lopussa 1 344 euroa kuukaudessa. Työeläkettä saavilla se oli 1 393 euroa ja kansaneläkettä saavilla 888 euroa. Naisten keskimääräiset eläkkeet ovat selvästi miesten eläkkeitä alhaisempia.

Vuoden 2010 alusta voimaan tullut elinaikakerroin alkaa leikata tulevia eläkkeitä arvioitua kovemmin. Eläkkeen lähtötasoa vähentää jo nyt eläkepalkan laskutapa, jossa työntekijän työeläkevakuutusmaksun osuus pienentää eläkepalkkaa.

Kansaneläkkeen tasoa on korotettava ja kansaneläkkeen puoliso-vähennys poistettava. Kun takuueläke tulee voimaan, on myös huolehdittava kansaneläkkeen tason korottamisesta. Eläkeratkaisuissa on huolehdittava kaikkein pienituloisimpien aseman parantamisesta.

Välillisten verojen korottaminen koskee kaikkein kipeimmin pienituloisia. Kaikissa tulevissa verolinjauksissa on huomioitava erityisesti pienituloiset. Verottoman eläkkeen alarajaa on nostettava perustulovähennystä sekä kunnallisen että valtion verotuksen eläketulovähennystä korottamalla. Eläketulon verotus ei saa millään tulotasolla olla palkkatulon verotusta ankarampaa.

Työeläkeindeksiä on muutettava siten että palkkaindeksin painoarvoa lisätään nykyisestä 20 prosentista. Kansaneläke on sidottava vastaavaan indeksiin. (30–35 miljoonan euron vaikutus valtionbudjettiin vuositasolla.)

Eläkepalkan laskutapaa tulee muuttaa siten ettei työntekijän työeläkevakuutusmaksu vähennä eläkepalkkaa.

Eläkkeensaajien asumistuen tulo rajoja on nostettava. Asumistuen määrää on korotettava nykyisestä 85 prosentista 95 prosenttiin asumistukilain mukaisista asumismenoista omavastuuosuuden vähennyksen jälkeen. Eläkkeensaajien asumistuessa asumiskustannusten enimmäismääriä on korotettava.

Lääkekulujen omavastuuosuuksia on vähennettävä. Sairastamiseen liittyvät omavastuut on yhdistettävä niin, että ne suosivat paljon sairastavia.

Palvelumaksujen korotuskierre on katkaistava ja sekä julkisten että yksityisten palvelujen maksuja on alennettava.

Julkiset hyvinvointipalvelut on taattava

Ikääntyvien ihmisten hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää toimivia sosiaali- ja terveyspalveluita riittävine henkilö- ja talousresursseineen. Kunnissa pitää olla vanhusneuvoloita, jotka tukevat ja auttavat ikäihmisiä selviytymään jokapäiväisessä elämässään.

Yhteiskunnan tuki on erityisesti suunnattava tavalla, joka auttaa ikäihmisiä asumaan kotonaan nykyistä pitempään ja joka on omiaan ylläpitämään ikääntyvien virkeyttä ja mahdollisuuksia liikkua. Näiden avopalvelujen rinnalla tarvitaan myös laadukkaita asiakkaiden tarpeet huomioon ottavia laitospaikkoja. Eri elämäntilanteissa ihmiset tarvitsevat erilaisia palveluja.

Omaishoitajien asemaa on parannettava omaishoidontukea korottamalla ja tukipalveluja lisäämällä. Omaishoidon tuki on SATA-komitean linjauksien mukaisesti siirrettävä kunnilta Kansaneläkelaitoksen maksettavaksi. Omaishoitajille on turvattava riittävästi sijaisia ja hoidettaville mahdollisuuksia virikkeelliseen toimintaan päiväkeskuksissa.

Yhteiskunnan palveluja suunniteltaessa pitää huomioida yksilön tarpeet, esimerkiksi liikenne-, kulttuuri- ja liikuntaratkaisuihin. Riittävä, ammattitaitoisesti rakennettu kuntoutus vanhuksen eri elämänvaiheissa pidentää toimintakykyä ja ylläpitää hyvinvointia.

Vanhuspalvelulaki

Vanhusten palvelujen turvaamiseksi tulee säätää laki vanhustenhuollosta.

Laissa on määriteltävä

- vanhusten oikeudet palveluihin
- palvelujen järjestämisvastuu, ohjaus, valvonta ja rahoitus
- vanhusneuvoloiden perustamisvelvollisuus
- kotona asuvien vanhusten oikeudet palveluihin sekä omaishoitajien oikeudet tukeen ja vapaapäiviin.

Kunnille on taattava riittävät taloudelliset resurssit palvelujen toteuttamiseen.

Osallisuus ja kuulluksi tuleminen on oltava perusoikeus

Ihmisen perusoikeuksiin sisältyy kuulluksi tuleminen omaan elämäänsä liittyvissä asioissa. Meneillään on useita ihmisten arkeen vaikuttavia, yhteiskunnan rakenteita muuttavia hankkeita kunta- ja aluetasolla sekä valtakunnallisesti.

Tavoitteissa todetaan usein, että uudistukset perustuvat asiakas- ja käyttäjälähtöisyyteen. Todellisuudessa tämä näkökulma usein kuitenkin unohtuu. Erityisen haavoittuvia ovat apua ja tukea tarvitsevat henkilöt, kuten ikäihmiset. Heidän on vaikea saada tietoa oikeuksistaan ja heille kuuluvista etuuksista. Ohjaus- ja neuvontapalvelujen riittämättömyys vaikeuttaa tilannetta.

Erityisen nopeasti kasvaa 85 vuotta täyttäneiden joukko. Ikäihmiset jäävät päätöksenteon ulkopuolelle eivätkä tule kuulluiksi omissa asioissaan. Tutkimusten mukaan ikäihmiset etääntyvät ja vieraantuvat muusta yhteiskunnasta, mikä heikentää yhteiskunnan legitimitettä.

Ikäihmisten täysivaltainen kansalaisuus ja arvokas vanhuus on taattava lainsäädännöllä, kuulemisjärjestelmien kehittämisellä sekä ohjaus- ja neuvontatoiminnalla. Heidän osallisuuttaan suunnittelu- ja kehittämistoimintaan yhteiskunnallisessa päätöksenteossa on vahvistettava. Ikäihmisille esteettömät ohjaus- ja neuvontapalvelut sekä tiedonsaanti on tärkeää.

Tämä edellyttää, että

- säädetään kattava ja velvoittava vanhuspalvelulaki
- laadun valvontaa tehostetaan
- osallisuus- ja kuulemisjärjestelmiä kehitetään
- selvitetään miten aluetasolle voidaan luoda osallisuus- ja kuulemisjärjestelmä
- turvataan vanhusneuvostojen asema saattamalla ne lakisääteisiksi
- vanhusneuvoloita lisätään.

Eläkeläisjärjestöjen toimintaedellytyksiä on parannettava

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n jäsenjärjestöjen tuottavat toimintaa, jolla ehkäistään yksinäisyyttä sekä tuetaan ikäihmisten toimintakykyä ja edistetään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia.

EETU-järjestöjen 1 415 jäsenyhdistystä tekevät paikkakunnilla kautta maan merkittävää ennaltaehkäisevää työtä. Ne järjestävät eläkeläisille ja ikääntyneille monipuolista liikunta-, kulttuuri- ja kerhotoimintaa ja tarjoavat runsaasti osallistumismahdollisuuksia. Osallistuminen vähentää sosiaali- ja terveystalouden käyttöä ja siten julkisiin palveluihin kohdistuvaa kuormitusta. Se tukee itsestä selviytymistä sekä lisää toimintakykyä ja elämänlaatua. Yhdistystoiminnalla on tutkimustenkin mukaan kansanterveydellisesti ja kansantaloudellisesti myönteistä vaikutusta.

Parhaimmillaan eläkeläisyhdistykset ovat voineet kokoontua maksuttomissa kunnan osoittamissa tiloissa. Kuntien myöntämät toiminta-avustukset ovat olleet tärkeä lisä pienten jäsenmaksutulojen kanssa eläville yhdistyksille. Nyt monilla paikkakunnilla suunnitellaan tilojen vuokrien korottamista ja toiminta-avustusten tuntuva alentamista ja jopa kokonaan lakkauttamista.

Suomessa on vahva kansalais-, järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan perinne. Eläkeläisjärjestöt toteuttavat kansalaistoimintaa parhaimmassa muodossaan.

Raha-automaattiyhdistyksen avustuksilla on ratkaiseva merkitys sosiaali- ja terveystalouden toiminnan jatkuvuudelle. Järjestöjen toiminta-avustukset ovat jääneet jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä. Se vaikeuttaa järjestöjen toiminnan ylläpitämistä ja kehittämistä.

Raha-automaattiyhdistyksen itsenäinen asema on turvattava jatkossakin ja RAY:n saama rahoitus on leikkaamattomana suunnattava sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaan.

Eläkeläisjärjestöjen ennaltaehkäisevä työ lisää ja ylläpitää ikääntyneiden sosiaalista, psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Lisäksi se on oikea täsmälääke yksinäisyyden torjuntaan.

EETU ry

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry tarjoaa osaamisensa ja kokemuksensa eläkeläisiä ja ikäihmisiä koskevien päätösten valmisteluun yhteiskunnassa.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU koostuu seuraavista tahoista:

Eläkeliitto ry

puheenjohtaja *Hannu Tenhiälä*
toiminnanjohtaja *Jukka Salminen*

Eläkeläiset ry

puheenjohtaja *Kalevi Kivistö*
toiminnanjohtaja *Hannu Partanen*

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

puheenjohtaja *Hilkka Häkkinä*
toiminnanjohtaja *Timo Kokko*

Kansallinen senioriliitto ry

puheenjohtaja *Jouni Mykkänen*
toiminnanjohtaja *Marjo Palomäki*

Kristillinen Eläkeliitto ry

puheenjohtaja *Ensio Koitto*
toiminnanjohtaja *Seppo Valmari*

Svenska pensionärsförbundet rf

puheenjohtaja *Ole Norrback*
toiminnanjohtaja *Veronica Fellman*

www.eetury.fi

www.elakeliitto.fi

www.elakelaiset.fi

www.elakkeensaajat.fi

www.senioriliitto.fi

www.krell.fi

www.spfpension.fi